

MEDIERNAS ETIKNÄMND**BESLUT**

2022-06-01

Exp. nr. 40/2022

§ 2

Dnr. 21291 - Anmälan mot SamnyttMediernas Etiknämnds beslut

Mediernas Etiknämnd klandrar Samnytt för att ha brutit mot god publicistisk sed.

Genom beslut den 29 november 2021 hänsköt Allmänhetens Medieombudsman (MO) ett ärende avseende en anmälan mot Samnytt.

MO:s beslut hade följande lydelse.

ANMÄLAN MOT SAMHÄLLSNYTT

NN har anmält artikeln **VIDEO: Här mördas mannen i frisörsalongen** som Samnytt publicerade *den 11 juli 2021* på samnytt.se.

VAD MEDIET PUBLICERADEIngressens innehåll

Samnytt kunde som första media visa ett videoklipp som uppgavs vara fredagens gangstermord mitt i en frisörsalong i Y-ort (ortsnamn angivet). Varning för starka bilder!

Artikeltextens huvudsakliga innehåll

På fredagseftermiddagen hade Samnytt rapporterat att polisen inlett ”läge rött” på hela sju platser i Y-ort. Detta med anledning av att en känd kriminell i XY-årsåldern skjutits ihjäl på X-gatan i stadsdelen Z.

En poliskälla hade berättat för Samnytt att frisörsalongen där mordet begåtts var känd av myndigheten som en plats där gängkriminella samlades. Polisen hade

ännu inte gripit någon misstänkt för mordet. Enligt uppgifter i GP var offret målsägande i en stor utredning i vilken flera satt häktade.

” – *Frisörsalongen är ett tillhåll för kriminella. Kriminella visiteras ofta där och deras toppskikt innehåller klanpersoner*”, hade källan berättat för Samnytt.

Samnytt kunde nu visa videoklipp från salongen som dokumenterade kaoset som uppstod när två maskerade gärningsmän rusade in bland kunderna och drog vapen mot offret som sköts med flera skott.

Följande text fanns som en förklaring till varför videobilderna publicerades:

Samnytt valde att publicera de grafiska videobilderna för att understryka allvaret i den situation Sverige i dag befann sig i beträffande det eskalerande grova gängvåldet, där ett människoliv inte var värt någonting, där människor – även kvinnor med spädbarn i famnen och 12-åriga flickor – sköts ihjäl på öppen gata bland fotgängare, bland matgäster på restauranger eller – som här – intill kunder och anställda på en frisörsalong. Det var en verklighet som andra medier inte tog sitt fulla ansvar för att rapportera om, med följderna att ett tillräckligt tryck inte sattes på rikspolitikerna att vidta de åtgärder som krävdes för att hejda utvecklingen.

Samnytt hade vinnlagt sig om att i enlighet med god pressetik på de publicerade bilderna anonymisera brottsoffret. Samnytt ville samtidigt upplysa sina läsare om att det som privatperson, enligt lagen om olaga våldsskildring och olaga integritetsintrång, kunde vara ett brott att kopiera och sprida klippens innehåll vidare i sociala medier. Däremot utgjorde det inget brott att dela en länk till Samnytt:s artikel som genom sitt utgivningsbevis som medieaktör åtnjöt ett starkare grundlagsskydd.

Stillbild i artikeln

Artikeln innehöll en stillbild på offret, liggandes på golvet bredvid frisörstolen. Offrets ansikte var avidentifierat, dock inte hans kropp, men trots det syntes att han var blodig runt huvudet/halsen. Skottskador syntes i spegeln.

Videoklippets innehåll

Publiceringen innehöll en filmsekvens från övervakningskameran på frisörsalongen. Nedan följer MO:s sammanfattning av klippet i väsentliga delar:

Inledningsvis sågs flera frisörer arbeta med att klippa kunderna som befann sig på salongen. Frisörerna och kunderna filmades på visst avstånd.

Plötsligt sågs två svartklädda och maskerade män rusa in i bild med dragna vapen. Någon ropade ”stand back”. Männerna sköt med flera skott mot en av

kunderna medan denne satt i frisörstolen. Övriga personer i salongen flydde ut. De båda beväpnade männen kunde ses lämna frisörsalongen, samma väg de kom. Händelseförloppet gick mycket fort. Offret sågs sedan falla ur frisörstolen och ned på golvet, och man hörde även ljudet av att hans kropp föll i golvet. Kort därefter kom personer tillbaka in i salongen. De skrek och sprang runt i lokalen. Någon ropade ”ring polis”.

Videoklippet innehöll ljud från händelsen.

ANMÄLAN

Publiceringen anmäldes av NN, anhörig till offret.

Den 9 juli hade hans älskade familjemedlem blivit ihjälskjuten på en frisörsalong på X-gatan i Y ort. Mordet hade fångats av en övervakningskamera på frisörsalongen. Familjen var i sorg. De efterfrågade respekt och att få hantera sin sorg privat, utan det trauma som det innebar för dem att få se deras avlidne familjemedlems döda kropp, mord och mördare. Det hemska kallblodiga mord som den anhörige hade utsatts för användes som klickbete för att tjäna pengar.

Familjen bad om att videoklippet skulle avpubliceras på webbplatsen och i sociala medier. Familjen bad tidningen om att sluta sprida det tragiska som hänt.

Anmälan var undertecknad ”offrets familj”.

MEDIETS SVAR

Samnytt svarade genom Mats Dagerlind, ansvarig utgivare.

Samnytt hade inför publiceringen gjort en värdering av sitt publicistiska uppdrag, i den ena vågskålen allmänintresset av att skildra den grova brottsligheten och i den andra hänsyn till berörda personers integritet.

Samnytt hade inför publicering noga granskat filmen och konstaterat att det inte gick att urskilja vare sig offret eller någon annan person på bilderna, på ett sådant sätt att dessa kunde identifieras. Beträffande offret förekom inte heller några närbilder som kunde uppfattas som omotiverat kränkande. Inga personnamn nämndes i artikeltexten och inte heller namnet på frisörsalongen där mordet begåts.

Samnytt hade även valt en neutral och respektfull rubriksättning som inte förringade allvaret i det inträffade eller kunde uppfattas som spektakulär. Samnytt hade inte, som den noterat att ett annat medium gjort, använt en rubriksättning med utropet ”Stand back!”, vilket på ett olyckligt sätt kunde ge

associationer till actionfilm. Samnytt hade gjort pressetiska överväganden också vid rubriksättningen så att den inte skulle uppfattas som att Samnytt på ett exploaterande eller respektlöst sätt mot offret försökt locka läsare till artikeln.

Med detta menade Samnytt att kravet på hänsyn till offret och dennes anhöriga var nöjaktigt tillgodosett, även om Samnytt förstod att offrets anhöriga vilja om att sörja i stillhet och önskan att media inte rapporterade om händelsen. Men detta handlade om ett extremt grovt brott i gängkriminell miljö, en typ av brottslighet som den senaste tiden dominerat den politiska debatten. Det var angeläget att den skildrades i all sin hemskhet och brutalitet, i synnerhet nu när även tredje man allt oftare hamnade i vägen för de väpnade uppgörelserna och även barn skjuts och dödas.

Synen av bilder skakade om mer än att läsa text, och kunde bidra till en intensifierad opinionsbildning och att det i förlängningen sattes hårdare press på ansvariga politiker och myndigheter att ta ett fastare grepp om situationen för att få stopp på våldet. Att genom nyhetsrapportering påverka samhället i den riktningen utgjorde ett centralt inslag i Samnyttts publicistiska uppdrag.

Samnytt saknade incitament att publicera bilder av det aktuella slaget som klickbete för att tjäna pengar, så som anmälaren spekulerade kring. I anslutning till artikeltexten hade Samnytt publicerat en fotnot som förklarade varför den valt att publicera, och som även utredde skillnaderna mellan vad grundlagsskyddade medier kunde publicera jämfört med vad som var tillåtet att som privatperson sprida i sociala medier. Genom detta menade Samnytt att den tagit sitt ansvar beträffande bildernas spridning på nätet. Ingen skulle efter att ha tagit del av artikeln behöva göra fel eller något olagligt i brist på kunskap om lagar och regler.

Sammanfattningsvis ansåg Samnytt sig inte ha agerat på något sätt som det kunde finnas anledning att klandra mediet för. Eftersom Samnytt ansåg sin publicering vara försvarlig och inte i strid med de pressetiska reglerna hade Samnytt dock inte vidtagit någon åtgärd såsom att avpublicera.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Anmälaren uttryckte att det sista familjen ville var att allmänheten skulle ta del av videoklipppet, och hen bad därför återigen Samnytt att ta bort klippet. Familjen led enormt mycket av det som hänt, och videoklipppet var som salt i såret.

YTTERLIGARE SKRIFTVÄXLING

Vid den fortsatta skriftväxlingen vidhöll parterna det som de tidigare fört fram och inget ytterligare av direkt betydelse för den medieetiska bedömningen framkom.

MEDIEOMBUDSMANNENS BEDÖMNING

MO prövar om en enskild genom en anmäld publiceringen utsatts för en oförsvarlig publicitetsskada. När en anmälan, som i detta fall, gäller en avliden är MO:s prövning inriktad på om den avlidnes anhöriga direkt eller indirekt utsatts för en sådan skada. MO saknar mandat att kräva att ett medium ska ta bort en publicering, och kan därför inte vidta någon åtgärd med anledning av anmälares önskan om att videoklippen ska avpubliceras.

Vid bedömningen av om en enskild utsatts för en oförsvarlig publicitetsskada vägs publiceringens allmänintresse, det vill säga allmänhetens rätt till insyn, mot intrånget som publiceringen innebär i den enskildes privatliv. Vid en rapportering som den nu aktuella åligger det mediet att vara återhållsam när det gäller integritetskänsliga och detaljerade uppgifter om omständigheterna kring dödsfallet.

Det finns ett stort allmänintresse av att rapportera om grov brottslighet, såsom skjutningar, och intresset är särskilt stort när det sker på allmän plats och då det påstås finnas kopplingar till gängbrottslighet.

Även om Samnytt inte publicerat sådana uppgifter om den avlidne att en vidare läsekrets kunnat identifiera honom eller anmälaren, har dock den närmaste kretsen genom publiceringen fått nya uppgifter om detaljerna kring skjutningen. Den brutala och mycket tragiska händelsen har genom videoklippen, som innehållit ljud från händelsen, publicerats för allmän beskådan. Detsamma gäller stillbilden på offret.

Ibland kan det finnas en poäng i att visa hur brutal verkligheten kan vara. Särskilt när en händelse, som i detta fall, misstänks ha koppling till gängkriminalitet – ett ämne med ett mycket stort allmänintresse. Samnytt beslut att publicera det aktuella klippet och stillbilden på offret måste dock vägas mot den skada det innebär för anhöriga när ett mord visas upp på detta sätt.

Publiceringen är att bedöma som grov och djupt skadlig för anmälares anhöriga. Att visa upp ett mord rakt upp och ner, utan att ta hänsyn till anmälares och övriga anhöriga, är att betrakta som ett allvarligt medieetiskt övertramp.

Sammanfattningsvis: Allmänintresset av att berätta om händelsen som sådan berättigar inte denna närgångna skildring i ljud och bild. De anhöriga har genom publiceringen tillfogats en oförsvarlig publicitetsskada.

Ärendet hänskjuts till Mediernas Etiknämnd.

Ärendet hos Mediernas Etiknämnd

Samnytt har yttrat sig i nämnden och anfört sammanfattningsvis följande.

Ärendets handläggning hos Medieombudsmannen och Mediernas Etiknämnd

Samnytt har inte fått någon försäkran från de aktörer vars representanter sitter i MEN om att Samnytt och Samnyttts medarbetare utan hinder kan söka och beviljas medlemskap i Tidningsutgivarna, Publicistklubben och Journalistförbundet. Det är ur ett opartiskhetsperspektiv angeläget att så sker. Vidare måste Caspar Opitz anses vara jävig gentemot Samnytt och därför olämplig att ensam upprätta det bedömningsunderlag på vilket MEN fattar sina beslut. Någon annan person, som Samnytt kan godkänna, bör därför tas in för en kompletterande bedömning innan detta och andra ärenden hänskjuts till MEN.

Den anmälda publiceringen

Det finns ett stort allmänintresse att rapportera om den grova gängbrottsligheten och de skjutningar som numera sker, inte sällan med dödlig utgång. I det aktuella fallet är bilderna redigerade och suddiga på ett sådant sätt att ingen person, i synnerhet inte brottsoffret, kan identifieras förutom av de närmast berörda. Brottsoffrets namn har heller inte publicerats. Sammantaget gjordes en balanserad avvägning av det publicistiska uppdraget, allmänintresset och hänsyn till berörda personer.

NN har yttrat sig i nämnden och sammanfattningsvis anfört att hen och hela hens familj har lidit av det som publicerats.

Mediernas Etiknämnds bedömning

Ärendets handläggning hos Medieombudsmannen och Mediernas Etiknämnd

De frågor som Samnytt har väckt är inte något som ingår i nämndens mandat.

Den anmälda publiceringen

Mediernas Etiknämnd delar MO:s bedömning och klandrar Samnytt för att ha brutit mot god publicistisk sed.

På Mediernas Etiknämnds vägnar

Kristina Svahn Starrsjö
Ordförande

I beslutet har deltagit Kristina Svahn Starrsjö, Stefan Johansson, Christine Lager och Johan Danelius, ordföranden, Nils Funcke, utsedd av Publicistklubben, Martin Schori, utsedd av Publicistklubben, Ann Johansson, utsedd av Svenska Journalistförbundet, Andreas Ekström, utsedd av Svenska Journalistförbundet, Anders Nilsson, utsedd av Svenska Tidningsutgivareföreningen, Mikael Rothsten utsedd, av Svenska Tidningsutgivareföreningen, Monika Sandberg, utsedd av Sveriges Radio, Anna Hjorth, utsedd av Sveriges Tidskrifter, Thomas Nilsson, utsedd av Sveriges Television, Jan Axelsson, utsedd av Sveriges Television, Göran Ellung, utsedd av TV4, Anna Lindberg, utsedd av TV4, Kerstin Brunnberg, utsedd av Utbildningsradion, Carina Tenor, utsedd av Utbildningsradion, Sven Hagströmer, Ruth Mannelqvist, Annika Levin, Filippa Bergin, Robert Hårdh, Johan Trouvé, Laura Hartman och Göran Collste, representerande allmänheten.

